

Małe olimpiady przedmiotowe

Test z języka polskiego

ORGANIZATORZY:

Wydział Edukacji
Urzędu Miasta
w Koszalinie

Centrum Edukacji
Nauczycieli
w Koszalinie

Szkoła
Podstawowa
nr 17
w Koszalinie

Szkoła
Podstawowa
nr 18
w Koszalinie

Imię i nazwisko

.....

Szkoła

Drogi Uczniu,

test składa się z 36 zadań, na rozwiązanie których masz 60 minut. Uważnie czytaj polecenia.

W zadaniach, w których są cztery odpowiedzi do wyboru, wskaż jedną i podkreśl ją.

W zadaniach otwartych wykonaj polecenia we wskazanych miejscach.

Podpisz test i oddaj komisji.

Powodzenia!

Koszalin, kwiecień 2013r.

TEKST I

Janusz Korczak (Henryk Goldszmit) urodził się w 1878 lub 1879 roku w Warszawie. Jego ojciec pracował w kancelarii adwokackiej. Siedmioletni Henryk nie rozpoczynał nauki, tak jak większość dzieci w tamtych czasach, od nauczania domowego. Trafił do prywatnej szkoły przygotowującej do gimnazjum, w której panowała żelazna dyscyplina i różga.

Jego pasją stała się literatura. W 1896 roku debiutuje humoreską na temat wychowania dzieci pt. *Węzeł gordyjski*. Dwa lata później zdaje maturę i rozpoczyna studia na wydziale lekarskim. W 1900 roku swój tekst *Dzieci i wychowanie* podpisuje pseudonimem Janusz Korczak. Praca społeczna stanie się przesłaniem jego życia. Swoją uwagę skupi przede wszystkim na dziecku. W 1905 roku uzyskuje dyplom lekarza, pracuje jako pediatra w szpitalu. Jest już rozpoznawalnym pisarzem i publicystą.

7 października 1912 roku Janusz Korczak zostaje dyrektorem Domu Sierot przy ulicy Krochmalnej w Warszawie – placówki opiekuńczej dla dzieci żydowskich. Korczak sięgał po nowe środki wychowawcze: samorząd dziecięcy, sąd koleżeński, gazetkę szkolną, specjalne dyżury. W Domu Sierot połączą się trzy korczakowskie elementy: opieka nad dzieckiem, wychowanie do samodzielności, prawa dziecka.

W wydany w 1918 roku esej *Jak kochać dziecko. Dziecko w rodzinie* wymieni: prawo dziecka do śmierci, prawo dziecka do dnia dzisiejszego, prawo dziecka, by było tym, czym jest. Z walką o te prawa Korczak wiąże swoje dalsze plany życiowe i zawodowe. Jego książki dla dzieci: *Król Maciuś Pierwszy*, *Król Maciuś na wyspie bezludnej*, *Bankructwo Małego Dżeka*, *Kiedy znów będę mały*, a także występy w radio – słynne korczakowskie gadaninki – spowodują, że Korczak stanie się znany wśród dzieci i rodziców.

W październiku 1940 roku nakazem władz niemieckich w okupowanej Warszawie tworzy się getto dla ludności żydowskiej. Korczak próbuje ochronić dzieci, zaspokoić ich podstawowe potrzeby, możliwe w tych warunkach. Walczy o żywność, leczy, uczy, opowiada bajki.

Coraz bardziej tragiczne warunki życia w getcie dotyczą przede wszystkim dzieci, które giną z głodu i wycieńczenia. Korczak walczy o ich ostatnie prawo – prawo do godnej śmierci. 6 sierpnia 1942 roku Janusz Korczak z wychowankami rusza w ostatnią drogę, ku śmierci. Ginie razem z dziećmi w obozie zagłady w Treblince.

Po wojnie życie i dzieło Janusza Korczaka nie zostały zapomniane. Wręcz przeciwnie, jego nowatorskie idee i rozwiązania wychowawcze, jego wizjonerska koncepcja praw dziecka na stałe weszły do kanonu kultury Polski i świata.

prof. Barbara Smolińska-Theiss

<http://2012korczak.pl>

Na podstawie TEKSTU I odpowiedz na poniższe pytania

1. Henryk Goldszmit podpisał swój tekst *Dzieci i wychowanie* Janusz Korczak. Użył więc
 - a) homonimu.
 - b) pseudonimu.
 - c) antonimu.
 - d) profilu.
2. Jaki był system nauczania dla większości dzieci siedmioletnich pod koniec XIX wieku?
 - a) Uczęszczanie do gimnazjum.
 - b) Nauka w prywatnych szkołach.
 - c) Nauczanie w domu.
 - d) Dzieci nie rozpoczynały jeszcze nauki.

3. Co oznacza określenie, że w szkole panowała „dyscyplina i różgi”?
 - a) Dzieci nie były bite za przewinienia.
 - b) Dzieci mogły robić, co chciały.
 - c) Reguły nie musiały być przestrzegane.
 - d) Panowały rygorystyczne zasady.
4. Kim nie był Janusz Korczak?
 - a) Adwokatem.
 - b) Lekarzem pediatrą.
 - c) Pisarzem i publicystą.
 - d) Dyrektorem Domu Sierot.
5. Której nowości Korczak nie wprowadził w Domu Sierot?
 - a) Gazetki szkolnej.
 - b) Samorządu dziecięcego.
 - c) Sądu koleżeńskiego.
 - d) Występów w radio.
6. Co oznacza frazeologizm *węzeł gordyjski*?
 - a) Węzeł trudny do zawiązania.
 - b) Kwestia prosta do rozwiązania.
 - c) Oczywiste rozwiązanie.
 - d) Trudny do rozwiązania problem.
7. Ile lat miał Korczak w chwili śmierci?
 - a) 62 lub 63
 - b) 63 lub 64
 - c) 64 lub 65
 - d) 44 lub 43
8. Z ilu liter i głosek składa się wyraz *pseudonimie*?
 - a) 10 liter, 8 głosek.
 - b) 12 liter, 9 głosek.
 - c) 11 liter, 10 głosek.
 - d) 11 liter, 11 głosek.
9. Która zasada ortograficzna wyjaśnia pisownię rzeczownika *kancelarii*?
 - a) Połączenie -ii piszemy w zakończeniach D., C., Msc. l.poj. i D. l.mn. rzeczowników zapożyczonych, zakończonych na -ia.
 - b) Połączenie -ii piszemy w zakończeniach D., C., Msc. l.poj. i D. l.mn. rzeczowników zapożyczonych, zakończonych na -ija.
 - c) Połączenie -ii piszemy w zakończeniach D., C., Msc. l.poj. i D. l.mn. rzeczowników zapożyczonych, zakończonych na -ja.
 - d) Połączenie -ii piszemy w zakończeniach D., C., Msc. l.poj. i N. l.mn. rzeczowników polskich, zakończonych na -ia.
10. *Siedmioletni Henryk nie rozpoczynał nauki, tak jak większość dzieci w tamtych czasach, od nauczania domowego.* Ile nieodmiennych wyrazów znajduje się w tym wypowiedzeniu?
 - a) Sześć.
 - b) Pięć.
 - c) Cztery.
 - d) Trzy.

11. W październiku 1940 roku nakazem władz niemieckich w okupowanej Warszawie tworzy się getto dla ludności żydowskiej. To wypowiedzenie jest
- a) zdaniem pojedynczym rozwiniętym.
 - b) równoważnikiem zdania.
 - c) zdaniem współrzędnie złożonym.
 - d) zdaniem podrzędnie złożonym.
12. Nazwij części mowy w wypowiedzeniu: *W 1900 roku swój tekst „Dzieci i wychowanie” podpisuje pseudonimem Janusz Korczak.*

W –

1900 –

roku –

swój –

tekst –

dzieci –

i –

wychowanie –

podpisuje –

pseudonimem –

Janusz

Korczak

TEKST II

Do dorosłego czytelnika

Powiadacie:

- Nuży nas obcowanie z dziećmi. Macie słuszność.

Mówicie:

- Bo musimy się zniżać do ich pojęć. Zniżać, pochylać, naginać, kurczyć.

Mylicie się.

Nie to nas męczy. – Ale że musimy się wspinać do ich uczuć. Wspinać, wyciągać, na palcach stawać, sięgać. Żeby nie urazić.

Do młodego czytelnika

W powieści tej nie ma ciekawych przygód. Jest to próba powieści psychologicznej. Nie psychologicznej, że o psach. Nie psy, ale jeden tylko Łatek. A że po grecku *psyche* znaczy dusza. Mówi się tu, co się dzieje w duszy człowieka: o czym myśli, co czuje.

To tak było.

Leżę raz w łóżku i nie śpię. Ale przypominam sobie, że jak byłem mały, często myślałem, co będę robił, gdy urosnę. (...)

Raz chcę być duży na zawsze, a raz tylko na próbę. Bo może z początku będzie przyjemnie, a potem znów zechcę być mały.

I myślałem – myślałem, aż naprawdę urosłem. Już mam zegarek i wąsy, biurko z szufladami, wszystko mam jak dorośli. I naprawdę jestem nauczycielem. I nie jest mi dobrze.

Nie jest mi dobrze. Dzieci nie uważają na lekcjach, muszę się ciągle gniewać. Dużo mam różnych zmartwień. Ojca ani mamy już nie mam. Więc dobrze.

Zaczę teraz myśleć na odwrót:

Co bym zrobił, gdybym znów był dzieckiem. Nie takim zupełnie małym, ale żeby chodzić do szkoły, znów bawić się z chłopakami.(...) Gdybym znów był dzieckiem, chciałbym pamiętać, wiedzieć, umieć wszystko, co teraz wiem i umiem. I żeby nikt się nie domyślał, że już byłem duży. A ja niby nic. Udaję, że jestem takim samym chłopakiem, jak wszyscy, mam ojca, matkę i chodzę do szkoły. Tak byłoby najciekawiej, najlepiej. Przyglądałbym się tylko, i tak by było śmiesznie, że nikt mnie nie poznaje. (...)

Westchnąłem ciężko, głęboko: że już trudno, przepadło. Nikt nic nie poradzi. Nigdy już dzieckiem nie będę. Nic tu żal nie pomoże. Ale jak tak westchnąłem, zrobiło się nagle ciemno. Zupełnie ciemno. Nic nie widzę. Tylko dym jakiś. Aż w nosie kręci. Zaskrzypiały drzwi. Przestraszyłem się. Jakieś maluśkie światełko się pokazało. Jak gwiazdka.

- Kto to?

A gwiazdka płynie przez ciemność – i coraz bliżej – do mnie. Już koło łóżka, już na poduszce. Patrzę, a to latarka. A na poduszce stoi mały człowieczek. A na głowie ma czerwony, wysoki kapelusz. I siwą brodę. No – krasnoludek. Tylko zupełnie mały – jak palec.

- Jestem.

Uśmiecha się i czeka. I ja się uśmiechnąłem. Bo myślałem, że mi się tak śni. Dorosłemu też się czasem przyśni dziecinny sen – że aż się zdziwi: skąd to się wzięło.

- Wezwałeś mnie – mówi – a teraz nie wierzysz.

I zaczął bujać latarką: w prawo, w lewo, w prawo.

- Nie wierzysz – mówi. – Dawniej ludzie zajmowali się czarami. Teraz w czarnoksiężników, w krasnoludki i wróżki wierzą tylko dzieci.

Buja latarką i kiwa głową. A ja boję się nawet ruszyć.

- Powiedz jakieś życzenie. Spróbuj. Co ci szkodzi?

Poruszyłem ustami, żeby się go zapytać, a on już się domyślił. Już wie.

- Wezwałeś mnie Westchnieniem Tęsknoty. Ludzie myślą, że zaklęcia – to koniecznie muszą być wyrazy. A nie, a nie.

- No, patrz – mówi krasnoludek – patrz, jakiś ty uparty. Śpiesz się, bo sobie pójdę. Mnie nie wolno być długo. Będziesz potem żałował.

Już nawet chcę powiedzieć życzenie, ale nie mogę. Może już jest tak na świecie, że łatwo mówić, jeśli się tak sobie pragnie, a trudno, jeśli chce się bardzo. Widzę, że krasnoludek zmartwiony. Żal mi go. Ale nie mogę.

- No, pozostań w spokoju. Szkoda.

I już odchodzi. I teraz powiedziałem cicho i prędko:

- Chcę znów być dzieckiem.

Wrócił – zakręcił się jakoś – i latarką prosto w oczy. I coś powiedział, ale nie usłyszałem. Nie wiem, jak wyszedł. A kiedy się rano obudziłem, pamiętałem wszystko. Rozglądałem się ciekawie po pokoju.

Nie, nie śniło się wcale.

Prawda.

Janusz Korczak: *Kiedy znów będę mały(fragment).*

Na podstawie Tekstu II odpowiedz na poniższe pytania

13. Do kogo adresowana jest powieść *Kiedy znów będę mały*?
- Tylko do młodych.
 - Tylko do dorosłych.
 - Do dorosłych i młodzieży.
 - Do psychiki.
14. Dlaczego dorosłych naprawdę nuży kontakt z dziećmi?
- Muszą się pochylać, żeby porozmawiać z dziećmi.
 - Muszą zrozumieć uczucia dzieci.
 - Muszą się zniżać do poziomu wiedzy dziecka.
 - Muszą wiele dzieciom tłumaczyć.
15. Do jakiego rodzaju literackiego zaliczymy powieść?
- Liryka.
 - Epika.
 - Dramat.
 - Rodzaj mieszany.
16. Co sprawia, że TEKST II został przez autora uznany za powieść psychologiczną?
- Pojawia się krasnoludek.
 - Spełnia się życzenie bohatera.
 - Dotyczy myśli i odczuć bohatera.
 - Dzieją się rzeczy niezwykle.
17. Co łączy wyrazy *psychologiczny* i *psy*?
- Należą do rzeczowników.
 - Są antonimami.
 - Są wyrazami pokrewnymi.
 - Nic z wyżej wymienionych.
18. O czym marzy bohater TEKSTU II ?
- Chce zostać dzieckiem.
 - Chce zostać dorosłym.
 - Chce zostać krasnoludkiem.
 - Chce udawać niezwyklego chłopca.
19. Co wiemy o bohaterze TEKSTU II ?
- Ma rodziców i jest szczęśliwy.
 - Ma zmartwienia, jest sierotą.
 - Jest uczniem i sierotą.
 - Ma zegarek i szafę z szufladami.
20. Jakie zdarzenia towarzyszą pojawieniu się krasnoludka?
- Świecenie latarką, kręcenie w nosie, skrzypienie okna.
 - Westchnięcie, zupełne ciemności, biały dymek.
 - Ciemności, dym, skrzypienie drzwi.
 - Skrzypienie łóżka, westchnięcie krasnoludka, ciemności.
21. Jak zachowuje się bohater, kiedy zjawia się krasnoludek?
- Zamyka oczy i zasypia.
 - Cichutko płacze.
 - Chowa się pod kołdrę.
 - Nie może mówić.

22. Jakim zaklęciem bohater przywołał krasnoludka?

- a) Magicznym słowem.
- b) Odpowiednią formułą.
- c) Dotknięciem różdżki.
- d) Westchnieniem.

23. Dlaczego bohaterowi trudno jest wypowiedzieć życzenie?

- a) Jego pragnienie nie jest uświadomione.
- b) Jego pragnienie nie jest bardzo silne.
- c) Jego pragnienie jest naprawdę silne.
- d) Ponieważ nie chciał się zestarzeć.

24. Wymień 3 atrybuty krasnoludka.

.....
.....
.....

25. *Poruszyłem ustami, żeby się go zapytać, a on już się domyślił. Już wie. O co bohater chciał zapytać krasnalę? Zapisz pytanie.*

.....
.....

26. Napisz ramowy plan ramowy fragmentu powieści w 5 punktach. Użyj równoważników zdań.

- I.
- II.
- III.
- IV.
- V.

27. W TEKŚCIE II podkreśl pojedynczą linią 3 czasowniki w trybie przypuszczającym.

28. Otocz kółkiem 2 zdrobnienia w TEKŚCIE II.

TEKST III

Felka *Mojemu doktorowi*

Po nocy zgęszczonej chmurami
Po białej sypialni dziewczynek
Ostrożnie, czujnie, cichutko
Krążysz miast iść na spoczynek.

Zmęczone oczy pod szklami
Chylisz, a ja w Twoim wzroku,
Z głębi czujnej, zachłannej
Czerpię siłę i spokój.

Jak tkliwa jest Twoja ręka
Gdy na mych włosach spoczywa
Taka w niej dobroć i miłość
Jak w szepcie Twym: "no, śpij maleńka".

Aż zadrży dziecięce me serce
Tak mocno uderza dla ciebie
I myśli się tłoczą w rozterce
Tyle Ci wyznań składają
Tyle żalu, tęsknoty
Uczciwie Ci powiadają.

Lecz chmury złowrogie cieni
Nikną przed Twoim obliczem
I sen łagodnie, spokojnie
Na moje osiada źrenice.

Od łez ciężkie moje powieki
Same składają się senne
Zamknąwszy w sobie na wieki
Twoje spojrzenie promienne.

Felka, dziewięcioletnia wychowanka Korczaka.

29. Do kogo adresowany jest wiersz?

- a) Księdza.
- b) Dziecka.
- c) Felki.
- d) Doktora.

30. Jaka sytuacja jest przedstawiona w wierszu?

- a) Zасыpianie dziewczynki.
- b) Dziecięce marzenia.
- c) Strach przed wojną.
- d) Budzenie się dziewczynki.

31. Kim jest osoba mówiąca w wierszu?

- a) Chłopcem.
- b) Wychowanką.
- c) Córką.
- d) Współpracownikiem.

32. Jakie uczucia wyraża osoba mówiąca w wierszu w stosunku do adresata?

- a) Radość i tęsknotę.
- b) Zmęczenie i czujność.
- c) Czułość i wdzięczność.
- d) Rozterkę i uczciwość.

33. Dlaczego w wierszu wyrazy *Twój*, *Twoja* są pisane wielką literą?

- a) Jest to zwrot do osoby dorosłej.
- b) Zwroty do adresata tylko w liście pisze się wielką literą.
- c) Ponieważ są to przyimki.
- d) Jest to wyraz szacunku do adresata.

34. Ile zaimków jest w zdaniu: *Jak tkliwa jest Twoja ręka / Gdy na mych włosach spoczywa?*

- a) Dwa.
- b) Trzy.
- c) Cztery.
- d) Pięć.

35. Uzupełnij tabelę, wypisując z wiersza (TEKST III) po jednym przykładzie wskazanych środków poetyckich:

<i>Środek poetycki</i>	<i>Cytat z wiersza</i>
metafora	
epitet	
porównanie	

36. Wyobraź sobie, że zostałeś zamieniony w dorosłego. Opowiedz historię, jaka mogłaby Ci się przydarzyć. Nadaj tytuł swojemu opowiadaniu.

Klucz odpowiedzi – język polski 2013r.

	odpo wiedź
1.	B
2.	C
3.	D
4.	A
5.	D
6.	D
7.	B
8.	C
9.	A
10.	B
11.	A
13.	C
14.	B
15.	B
16.	C
17.	D
18.	A
19.	B
20.	C
21.	D
22.	D
23.	D
29.	D
30.	A
31.	B
32.	C
33.	D
34.	C

Zad.12

2p. – bezbłędnie określone części mowy

1p. – poprawnych 10-11 części mowy

Zad. 24

1p. za wymienienie 3 atrybutów krasnoludka (np. czerwony kapelusz, latarka, siwa broda).

Zad.25

1p. – poprawnie sformułowane pytanie (np. w jaki sposób Cię wezwałem?).

Zad. 26

1p. – użycie równoważników zdań

1p. - poprawność merytoryczna (np. 1.Życie dorosłego nauczyciela. 2.Pragnienie bycia dzieckiem.

3. Pojawienie się krasnoludka. 4. Wypowiedzenie życzenia. 5. Spełnienie marzenia.).

1p. – poprawność językowa (dopuszczalny 1 bł.).

1p. – poprawność ortograficzna i interpunkcyjna ((dopuszczalny 1 bł.).

Zad. 27

1p. – podkreślenie trzech czasowników w trybie przypuszczającym.

Zad. 28

1p. – otoczenie kółkiem 2 zdrobnień (np. gwiazdki, światełko).

Zad. 35

3p.- poprawne wskazanie środków poetyckich (np. *chmury złowrogie cieni, po białej sypialni, taka w niej miłość i dobrać jak w szepcie Twym: no, spij maleńka*).

Zad.36

- zgodność z tematem - 0-2p.

bohaterem jest dziecko zamienione w dorosłego, jest to ciekawa historia 2p.

bohaterem jest dziecko zamienione w dorosłego, jest to banalna historia 1p.

bohaterem nie jest dziecko zamienione w dorosłego 0p.

- forma opowiadania - 0-2 p.

trójdzielność, punkt kulminacyjny, puenta - 2p.

trójdzielność – 1p.

brak trójdzielności, logiki, następstwa - 0p.

- tytuł opowiadania - 0-2p.

trafny, adekwatny do treści, metaforyczny – 2p.

banalny, dosłowny – 1p.

brak tytułu – 0p.

- poprawność językowa - 0-2 p.

bezbłądność lub 1 błąd językowy – 2p.

2-3 błędy językowe – 1p.

4bł. – 0p.

- poprawność ortograficzna - 0-1p.

bezbłądność lub 1 błąd – 1p.

2 bł. ort. – 0p.

- poprawność interpunkcyjna - 0-1p.

bezbłądność lub 1 błąd – 1p.

2 bł. inter. – 0p.